

INTEGRITET I ODGOVORNOST POLICIJSKOG SLUŽBENIKA U DEMOKRATSKOM DRUŠTVU

SAŽETAK: Rad policije u demokratskom društvu treba biti usmjeren prvenstveno na vladavinu prava i zakona, gdje policijski službenici profesionalno i efikasno izvršavaju svoju društvenu ulogu u provođenju zakona. Važna osnova za provođenje zakona od strane policijskog službenika jeste izgrađen integritet i visoka profesionalna odgovornost za sva postupanja tokom izvršavanja poslova i zadataka. Policijski službenici su dužni da svoje poslove i radne zadatke, koji su im povjereni, izvršavaju zakonito, profesionalno, moralno, svjesno, pošteno i odgovorno. To podrazumijeva cjelokupne radnje, kontakte i međusobne odnose između policijskog službenika i onih članova društva – građana koji očekuju, traže i koriste pomoć policije, kao i onih građana koji su predmet kriminalističke obrade policijskih službenika. Dakle, policijski poslovi se moraju izvršavati na zakonit i profesionalan način uz visok nivo integriteta i odgovornosti u radu. U radu se prikazuju radnje i ponašanje policijskih službenika u demokratskom društvu i njihova odgovornost za profesionalno izvršavanje dodijeljenih poslova i zadataka.

KLJUČNE RIJEČI: Integritet, odgovornost, policijski službenik.

Uvodna razmatranja

U savremenom demokratskom društvu djelovanje policije mora biti u službi građana i ona treba da bude služba koja je odana interesima zajednice i posvećena zaštiti svih građana bez obzira na njihovu vjersku, nacionalnu, polnu, rasnu ili bilo koju drugu pripadnost, odnosno različitost. Policija mora da pruža sve vrste sigurnosne pomoći građanima, koje su u skladu sa demokratskim principima, a prvenstveno mora pružiti ličnu i imovinsku sigurnost, odnosno obezbijediti poštovanje ljudskih prava, te pružiti građanima savjete, upozorenja i informacije od značaja za njihovu ličnu i imovinsku sigurnost. Kako bi policija podigla nivo povjerenja građana u svoj rad, ona mora stalno raditi na podizanju nivoa sigurnosti, odnosno podizanju „osjećaja sigurnosti“ svakog građanina. Zadiranje u slobodu pojedinaca, mora biti u skladu sa zakonom i ni u kom slučaju ne može biti uzrok kršenja ljudskih prava tog pojedinca. Održanje stabilnog stanja sigurnosti, rezultira nužnošću da se policija u demokratskom društvu ne može oslanjati samo na svoju legitimnu moć, nego i na aktivnu ulogu i podršku i saradnju građana. Povjerenje u policijski rad, policija zadobija naročito ako provodi svoje dužnosti i obaveze na način da vrijednosti ponašanja svakog policijskog službenika kao pojedinaca usmjeri ka potrebi zaštite građanina, te cjelokupnu svoju ulogu organizacije usmjeri na podizanje sigurnosti građana i prepoznatljivosti svoje vodeće uloge u društvenom stvaranju sigurnosnog okruženja, odnosno izgradnji integriteta organizacije. Svakako radnje policije moraju biti otvorene za nadgledanje od strane različitih nadzornih

institucija a i mogućnosti ostvarenja neposredne kontrole i nadzora od strane građana, posebno kada je u pitanju zakonitost i etičnost policijskih aktivnosti.

Naučni radnici naglašavaju ulogu policije da u profesionalnom radu radi na smanjivanju upotrebe sile i nasilja u društvu, jer ona silu primjenjuje samo prema onima koji remete javni red i mir i vrše krivična djela, dakle, prema onima koji vrše nasilje prema drugom i drugačijem u datom društvu.

U skladu sa ranije navedenim, policija bi trebala, da sve više bude organizovana kao depolitizovan, stručan i kompetentan subjekt koji svoje djelovanje obavlja u okviru zakona i profesionalne etike u korist najvećeg broja građana i svakako pri tome da poštuje ljudska prava. Suprotno od toga policija u nedemokratskom društvu: uređuje interese države, fokusira se na kontrolu, uzrokuje strah, pod uticajem je politike, odgovara državi, osporava slobode, krši zakone zbog državnih interesa i slično, a što dovodi do nepovjerenja građana u rad policije. Dakle, policija i policijski službenici u demokratskom društvu moraju: štiti slobode, ljudska prava i dostojanstvo, osiguravati okruženje u kojem postoje slobode, služiti zajednici, zakon sprovesti jednako, nikad ne kršiti zakon bez obzira na cilj i namjeru, ne biti podložni korupciji i izgrađivati sistem nacionalne sigurnosti.

Imajući u vidu navedeno, potrebno je istaći da provođenje zakona od strane policijskih službenika mora biti usmjerenao na zadovoljavanje potreba građana, odnosno usmjerenao na način da ni u kom slučaju ne bude dovedena u pitanje zakonitost, profesionalnost, poštenje, čast i ugled rada policijskog službenika provođenju zakona u demokratskom društvu. Sve izneseno zahtijeva visoku odgovornost, odnosno postojanje jasnih odrednica za utvrđivanje odgovornosti svakog policijskog službenika kroz jasne mehanizme izgrađene u policiji. S tim u vezi ovdje nam je namjera ukazati na neke odredbe, pravila ponašanja i odgovornosti koje su od ključnih elemenata za izgradnju profesionalnog integriteta policijskog službenika, a što je jedan od osnovnih elemenata policijskog službenika kojem građani vjeruju.

1. Rad policijskog službenika u demokratskom društvu

U obavljanju svojih dužnosti, policijski službenik djeluje na nepristran i zakonit način, vođen javnim interesom da služi i pomaže javnosti, promovišući razvoj i očuvanje demokratske prakse u skladu sa zaštitom ljudskih prava i osnovnih sloboda. Tako u demokratskom policijskom radu svaki policijski službenik treba da postupa i da provodi dužnosti koje su propisane zakonskim i podzakonskim aktima i da primjenjuje pravila koja podrazumijevaju da je osnovni zadatak policijskog službenika da služi zajednici, štiteći ljude

od nezakonitih radnji, da otkriva nezakonite – kriminalne radnje, i da pomaže ljudima kojima je pomoć potrebna. Isto tako policijski službenici u sprovođenju operativno-taktičkih mjera i radnji, imaju zakonska ovlaštenja da lišavaju slobode, zadržavaju, obavljaju pretresanje, oduzimaju predmete, upotrijebe silu i vatreno oružje i moraju da znaju, razumiju, poštuju i primjenjuju zakon.

Međunarodna ljudska prava i humanitarno pravo direktno su povezani sa postupkom sprovođenja zakona, službena lica koja sprovode zakon, imaju zadatak da stimulišu i štite ljudska prava i slobode i za njih to predstavlja kako kolektivnu, tako i individualnu odgovornost. Takođe, policijski službenik treba uvijek da ima u vidu da su sva lica jednaka pred zakonom i imaju pravo na podjednaku zaštitu. Diskriminacije ne smije biti, što podrazumijeva striktno pridržavanje i poštivanje zakona koje je od fundamentalne važnosti za pravilnu primjenu zakona (Kresoja, 2006:78).

Dakle, svi radnici policije dužni su, naročito da svoje radne obaveze izvršavaju savjesno, odgovorno i disciplinovano pridržavajući se važećih propisa. Isto tako u odnosima sa građanima da budu objektivni, pravedni, odmjereni, odlučni i korektni i da im omoguće da na efikasan način ostvaruju svoja prava, čuvaju ugled policije i svoj ugled u svakoj prilici. S tim u vezi rad policijskog službenika odnosno kriminaliste mora biti moralno i profesionalno odgovoran prema:

- a) samom sebi za svoje djelovanje i prema svojim moralnim ubjeđenjima i osjećanjima, što uključuje samokritičnost,
- b) institucijama koje zakonskim normama utvrđuju moralnu i profesionalnu odgovornost,
- c) pravilima i normama svoje profesionalne djelatnosti,
- d) svojim pretpostavljenim ili nadležnim,
- e) državi i društvu u cjelini (Muhović, 2002:460).

Kako bi policijski službenik u visokoj mjeri ispoštovao ranije navedeno, te rad, ponašanja i profesionalna postupanja primjenjivao na navedeni način, on mora stalno izgrađivati svoj profesionalni integritet i integritet organizacije kojoj pripada.

2. Integritet policijskog službenika

U novije vrijeme, u radu policije, posebno dolazi do izražaja policijski integritet, odnosno ukupnost zakonske moralne i profesionalne odgovornosti za izvršavanje policijskih poslova i zadataka. Ovo se u direktnoj mjeri reflektuje i na ukupan imidž policije kao organizacije.

Kada govorimo o integritetu, možemo reći da on predstavlja ukupnost fizičkih i moralnih svojstava ličnosti i razvijenu i očuvanu cjelovitost i dosljednost u ljudskom ponašanju. Tako možemo govoriti o fizičkom i moralnom integritetu. Fizički integritet podrazumijeva pravo na život i zaštitu od fizičkih povreda i bolova te duševnih patnji. Međutim, moralni integritet označava nužnost očuvanja moralnih svojstava čovjeka kao osjetljivog i misaonog bića, zaštitu njegovog dostojanstva i časti (Bošković, 1999:116).

Imajući u vidu navedeno, pod integritetom policijskog službenika se podrazumijeva prije svega individualna čestitost policijskog službenika i njegovo postupanje u skladu sa zakonom, moralnim i etičkim vrijednostima i časnim ponašanja u toku obavljanja dužnosti, kao i van nje. Dakle, policijski službenik pored ugrožavanja fizičkog integriteta, može ugroziti moralni integritet što je u direktnoj korelaciji sa tim koliko je policijski službenik razvio svoje dostojanstvo i čast za profesionalno obavljanje službenih dužnosti, odnosno koliko je „otporan“ na različite zloupotrebe zakona i zloupotrebe službene dužnosti (npr. koruptivna ponašanja, organizovani kriminalitet, neetičke radnje i sl.). Ono što je najznačajnije i najneophodnije u radu jeste da, policijski službenik mora biti svjestan da njegova uloga u društvu i uloga cjelokupne policijske organizacije zavisi od njegovog djelotvornog, ispravnog zakonitog, časnog i profesionalnog ponašanja, kako u toku obavljanja službenih dužnosti tako i u toku ponašanja van službe, odnosno u privatnom životu. Dakle, policijski službenici trebaju i moraju raditi na očuvanju i jačanju ugleda i integriteta, kako svoje policijske organizacije, tako i svoga ugleda u svakoj prilici, što podrazumijeva i slučajeve u privatnom životu (ugled porodice, redovno plaćanje računa i finansijskih obaveza, ugled u svom okruženju gdje je nastanjen).

Isto tako, tokom izvršavanja policijskih poslova i zadataka, položaj policijskog službenika je jedinstven u tom smislu da se od njega zahtijeva da se redovno susreće sa situacijama koje su rizične, pri čemu taj rizik leži u nepredvidljivom rezultatu rada i susreta sa drugim ljudima. Za razliku od drugih fizičkih ili rizika vezanih za čovjekovu okolinu koji se mogu mnogo preciznije izračunati, policijski službenik se suočava sa prijetnjom iznenadnog napada (fizičkom snagom, pogodnim sredstvom, pa i vatrenim oružjem) od druge osobe (na ulici iza svakog ćoška, zvoneći na ulaznim vratima i sl.). Čast, ugled i dostojanstvo policijskog službenika, odnosno njegov integritet kao policijskog službenika u svakoj prilici mora biti na visokom nivou iako po svojoj prirodi policijski poslovi nose potencijalan rizik da policijski službenik bude izložen raznim umišljajnim ili nehatnim radnjama i negativnostima, odnosno potencijalnim mogućnostima za povredu propisa i tog ugleda. Bez obzira na

složenost policijskog posla policijski službenik mora imati visoko izgrađen integritet i raditi u skladu sa standardima koje u sebi sadrže te vrijednosti.

Ovdje treba istaći da policijski službenici za ugrožavanje integriteta policijske organizacije, ili svoga integriteta, snose dugoročne posljedice, prije svega nepovjerenja građana u policiju kao organizaciju, a posebno javlja se nepovjerenje prema policijskom službeniku. Kršenjem policijskog integriteta policijski službenik može da trpi određene sankcije – posljedice nakon provedenih internih postupaka i disciplinskog procesuiranja. Međutim, ovdje se ne treba posmatrati očuvanje integriteta samo kroz uspostavljanje mehanizama spoljne i unutrašnje kontrole i sankcionisanja, nego je potrebno govoriti o visoko izgrađenim profesionalnim i etičkim odnosno moralnim normama što je ključni preduvjet za izgradnju integriteta i profesionalnog djelovanja policijskog službenika koji u sebi sadrži moralni i profesionalni aspekt djelovanja i postupanja policijskog službenika. U direktnoj vezi sa policijskim integritetom jeste autoritet policijskog službenika u društvu, koji može biti izgrađen samo ukoliko je izgrađen i njegov moralni integritet odnosno častan ugled u društvu. Policajac može da reprezentuje svoj integritet u svojoj okolini samo ako je častan, nepotkupljiv, visokoprofesionalan i moralan (Kešetović, 2001).

Na kraju je važno navesti da svako kršenje, integriteta policijskog službenika ako predstavlja neki od oblika disciplinskog, prekršajnog ili krivičnog delikta, policijski službenik mora biti pozvan na odgovornost.

2.1. Neki aspekti neprofesionalnog ponašanja policijskog službenika i njihov uticaj na integritet

U ranijem dijelu teksta smo govorili o profesionalnim standardima i etičkom ponašanju policijskih službenika u cilju podizanja integriteta. S obzirom da je policijsko postupanje i ponašanje od ključne važnosti za profesionalan rad i za ugled (imidž) policije kao organizacije a i policijskog službenika, potrebe nalažu da se ukratko osvrnemo na ona ponašanja policijskih službenika koja u javnosti mogu biti ocijenjena kao neetička i samim tim ugrožavati pozitivan stav javnosti prema policiji i policijskom službeniku.

Ono što se u novije vrijeme javlja kao jedna od osnovnih karakteristika neprofesionalnog rada i ponašanja policijskog službenika i što u velikoj negativnoj mjeri utiče na integritet jesu koruptivna ponašanja policijskih službenika. Svakako, ovdje je potrebno imati u vidu da koruptivno ponašanje i samo jednog policijskog službenika po

teoriji „trula jabuka“¹ može da pokvari integritet policije i pokvari cijelu sliku u javnosti o radu policije.

Kao negativna odnosno neprofesionalna ponašanja u radu policijskog službenika koja, u svakom slučaju, definišu nedovoljno izgrađen integritet jesu sljedeće radnje: nečasnost (tendencija zloupotrebe radnog vremena, zloupotreba bolovanja, laganje, krađe i drugi akti nečasnosti), brutalnost (upotreba nepotrebne sile, fizičkog i psihičkog nasilja i drugih oblika nepravilnog i neprofesionalnog postupanja), pogodnosti (primanje poklona, posebnih usluga i privilegija, kao i novca), prisvajanje imovine lica lišenih slobode (krađa ili dodavanje inkriminirajućih materijala i slično), prisvajanje imovine prilikom vršenja uviđaja (krađa predmeta koji su uviđajem pronađeni, podmetanje tragova i sl.), lažno ili pristrasno svjedočenje (namjensko laganje ili nepošteno svjedočenje), kršenje ljudskih prava (pogrešno lišenje slobode, odstupanje od toka postupka), neljubaznost (svjesno i voljno neljubazno ponašanje), tendencija neefikasnosti (neuspjeh u postupanju u skladu sa standardima, ignorisanje nasilja i sl.), neuspjeh u primjenjivanju (nepostojanje volje za promjenom neefikasne prakse i primjene standarda službe), otkrivanje povjerljivih informacija (kršenje obećanja, oskrnavljenje tajne, neovlaštene diskusije i rasprave), kršenje privilegovanih komunikacija (nepostojanje poštovanja pravila vladanja pravno zaštićenim komunikacijama), zloupotreba javne imovine (svjesno nepoštovanje pravilne upotrebe vozila, opreme i sredstava).

Ono što se karakteriše kao negativna slika u javnosti policijskog službenika i koja u određenoj mjeri utiču na integritet, jesu i sljedeća negativna i neprofesionalna ponašanja:

1. Policijski službenik koji radi sa rukama u džepovima, opterećen stvarima, znojav, prljav i uopšte neuredan;
2. Nepristojnog ponašanja, surov, bez poštovanja građana i svojih kolega, nasilan bez potrebe;
3. Netaktičan, neuljudan, nemaran, nekomunikativan i uopšte takvog ponašanja i postupanja da izaziva protivstavove, otpor, nenaklonjenost i protivljenje u cjelini;
4. Ne pozdravlja poznanike i one sa kojima je u službenom odnosu. Ovlaštena službena lica organa unutrašnjih poslova u uniformi pozdravljaju prema pravilima službe, a ona u civilu uobičajeno prema lokalnim običajima;
5. Da ne bude rezervisan u pogledu pomoći koju pruža sam ili posredno sa drugim;

---

¹ Termin „trula jabuka“ potiče iz metafore da je dovoljna jedna trula jabuka da pokvari cijelu gajbu.

6. Da sebi ne daje prednosti i ne preduzima mjere za koje nije ovlašten. Ovo se posebno odnosi na primjenu prinude i adekvatnih sredstava za njenu realizaciju;
7. Da ne uživa u tome da ima vlast nad ljudima, da im čini neprijatnosti, da ih vređa, posebno kada je svjestan da mu ne mogu uzvratiti, da bude svirep prema slabima, nemoćnima (djeca, maloljetnici, osobe u kasnoj i pozno kasnoj dobi, žene, posebno trudnice i one u laktaciji, duševni bolesnici i sl.);
8. Da one koji dolaze u sukob sa pravnim redom ne smatra svojim neprijateljima i da ne bude osvetoljubiv, pa i ako mu neko čini nešto pogrešno i nekorektno;
9. Da nikada ne podnosi neobjektivne prijave protiv građana, posebno one sa izmišljenim optužbama i da ne svjedoči lažno pred sudom. Da ljudima ne pričinjava štetu i teškoće bez potrebe ili, još gore, iz niskih pobuda;
10. Da ne bude dosljedan samo prema onima koji nemaju „pokriće“, „leđa“ ili podršku bilo koje vrste, već i prema onima za koje osjeća da su jači od njega (Krstić, 1996:242).

Ovakva i slična ponašanja policijskih službenika imaju za posljedicu da javnost gubi povjerenje u policiju i policijskog službenika. S tim u vezi, policija mora preduzimati radnje kako na sprečavanju takvih ponašanja tako i na pozivanju na odgovornost za ista. Utvrđivanje odgovornosti za nezakonita i neprofesionalna ponašanja podrazumijeva standardan proces kojim se svakako „čuva“ integritet organizacije a i jednim dijelom i policijskog službenika, imajući u vidu, svrhu kažnjavanja, odnosno specijalnu i generalnu prevenciju.

3. Odgovornost policijskog službenika

U svom radu policijski službenici za povrede zakona i neprofesionalna postupanja i ponašanja snose odgovornost. Kada govorimo Odgovornost policijskih službenika (pored njegove moralne) uglavnom se ona svodi na zakonsku odgovornost i to:

1. Krivičnu, zbog izvršenog krivičnog djela, kada se postupak vodi pred nadležnim sudom, (gdje se nakon provedene istrage i vođenja krivičnog postupka izriču krivične sankcije).²
2. Prekršajnu zbog izvršenog prekršaja, kada se postupak vodi pred nadležnim sudom za prekršaje;
3. Disciplinsku, zbog izvršenih povreda radnih dužnosti (povrede radnih dužnosti mogu biti: a) lakše povrede radnih dužnosti i b) teže povrede službene dužnosti), te

---

² Članom 119. tačka 9. Zakona o policijskim službenicima BiH, propisao je da policijskom službeniku prestaje radni odnos kada mu je za krivično djelo izrečena pravosnažna kazna zatvora od šest mjeseci ili teža kazna.

4. Materijalnu, zbog počinjene materijalne štete na povjerenim materijalno-tehničkim sredstvima.

Cilj utvrđivanja odgovornosti policijskih službenika je podizanje profesionalnog izvršavanja poslova i zadataka, te ukupnog njegovog ponašanja na što viši nivo. Pored toga cilj uvrđivanja odgovornosti policijskog službenika, između ostalog, jeste i izgrađivanje integriteta organizacije, drugih policijskih službenika i policijskog službenika kojem se izriče sankcija i kojem je utvrđena odgovornost za neprofesionalan rad.

Ono što je ovdje posebno potrebno objasniti jeste disciplinska odgovornost policijskih službenika, imajući u vidu da se ona češće javlja i da se provodi za različite povrede službenih dužnosti, odnosno odgovornost za neprofesionalna postupanja i ponašanja policijskih službenika. Disciplinska odgovornost je izraz koji je nastao kao posljedica korištenja izraza "disciplina" i "odgovornost" odnosno na liniji korištenja tih izraza, pa se upotrebljava za označavanje odgovornosti zbog povreda obaveza u radnim organizacijama. Disciplinska odgovornost podrazumijeva povrede „radne discipline“ i odgovornost za te povrede. Pod disciplinskom odgovornošću podrazumijeva se odgovornost policijskog službenika za povredu radne obaveze koju učini svojom krivnjom, a naročito ako povjerene zadatke i poslove ne izvršava svjesno i uredno, ako se ne pridržava zakona i drugih propisa ili pravila o ponašanju u službi.

Svakako moramo istaći da ovaj oblik odgovornosti ima svoje specifičnosti po kojima se razlikuje od krivične i prekršajne odgovornosti gdje disciplinska odgovornost ne isključuje prekršajnu ili krivičnu odgovornost, kao što i ove odgovornosti ne isključuju disciplinsku odgovornost. Imajući u vidu da policijski službenik koji odgovara krivično (ili prekršajno), može odgovarati uporedo i disciplinski, važno je istaći da u slučajevima pokretanja istrage za počinjenje krivičnog djela policijskog službenika, pokreće se i interni postupak u policiji radi utvrđivanja odgovornosti za počinjenje povreda službene dužnosti, s obzirom da su krivični i disciplinski postupci odvojeni postupci. Često u policijskoj praksi dolazi do toga da, ukoliko policijski službenik nakon krivičnog procesuiranja bude oslobođen krivične odgovornosti istovremeno ne znači da će biti oslobođen i disciplinske odgovornosti.

Prema intezitetu povreda i dimenzijama posljedica koje mogu izazvati, imajući u vidu zakonske odredbe, povrede službene dužnosti se dijele na:

1. Lakše povrede službenih dužnosti, koje predstavljaju lakši stepen nemarnosti ili nesavjesnosti u vršenju radnih obaveza koje nemaju neposredno većih štetnih posljedica;³
2. Teže povrede službenih dužnosti, koje podrazumijevaju svako neizvršavanje ili nemarno odnosno nesavjesno ili neblagovremeno izvršavanje radnih dužnosti koje, po načinu izvršenja ili po težini posljedica, predstavljaju očigledno štetno djelovanje po interese policijske organizacije, tok rada i radnog procesa, sigurnost policijskih službenika i građana.⁴

Isto tako lakša povreda radne obaveze ako se u više navrata (uzastopno) ponavlja, onda i ona može da postane teža (npr. uzastopno kašnjenje na posao čime se ometa rad). Ovdje je potrebno isključiti svako mehaničko sabiranje lakših povreda kao osnov za njihovu prekvalifikaciju u težu povredu radne obaveze, što se u praksi u pojedinim slučajevima i koristi.

Da bi policijski službenik bio pozvan na odgovornost za učinjenu povredu službene dužnosti, ona prije svega mora biti propisana kao službena dužnost i propisana kao teža ili lakša povreda povrede službene dužnosti. Da bi se za učinjenu povredu službene dužnosti - obaveze mogla izreći disciplinska sankcija potrebno je da se utvrdi odgovornost policijskog službenika za tu povredu tj. utvrditi njegovu krivicu. Odgovornost policijskog službenika za povredu službene dužnosti je isključivo vezana za njegovu ličnost tj. njegovo subjektivno svojstvo koje se sastoji iz dva osnovna elementa a to su uračunljivost i nevinost.

Nakon provedenog disciplinskog postupka i utvrđivanja svih činjenica u tom postupku, to jest utvrđivanja disciplinske odgovornosti, policijskom službeniku se izriču disciplinske sankcije. Disciplinske sankcije za teže povrede radne dužnosti izriče disciplinska komisija nakon sprovedenog disciplinskog postupka. Da bi se policijski službenik smatrao odgovornim za povredu službene dužnosti potrebno je ispunjavanje sljedećih zakonskih uslova:

- a) da je došlo do kršenja službenih dužnosti,
- b) da je kršenje službene dužnosti utvrđeno i propisano zakonom,
- c) da je do kršenja službene dužnosti došlo krivicom policijskog službenika.

Kada govorimo o disciplinskoj odgovornosti policijskog službenika, ona mora biti utvrđena u internim postupcima kao lakša ili teža povreda službene dužnosti u konkretnom

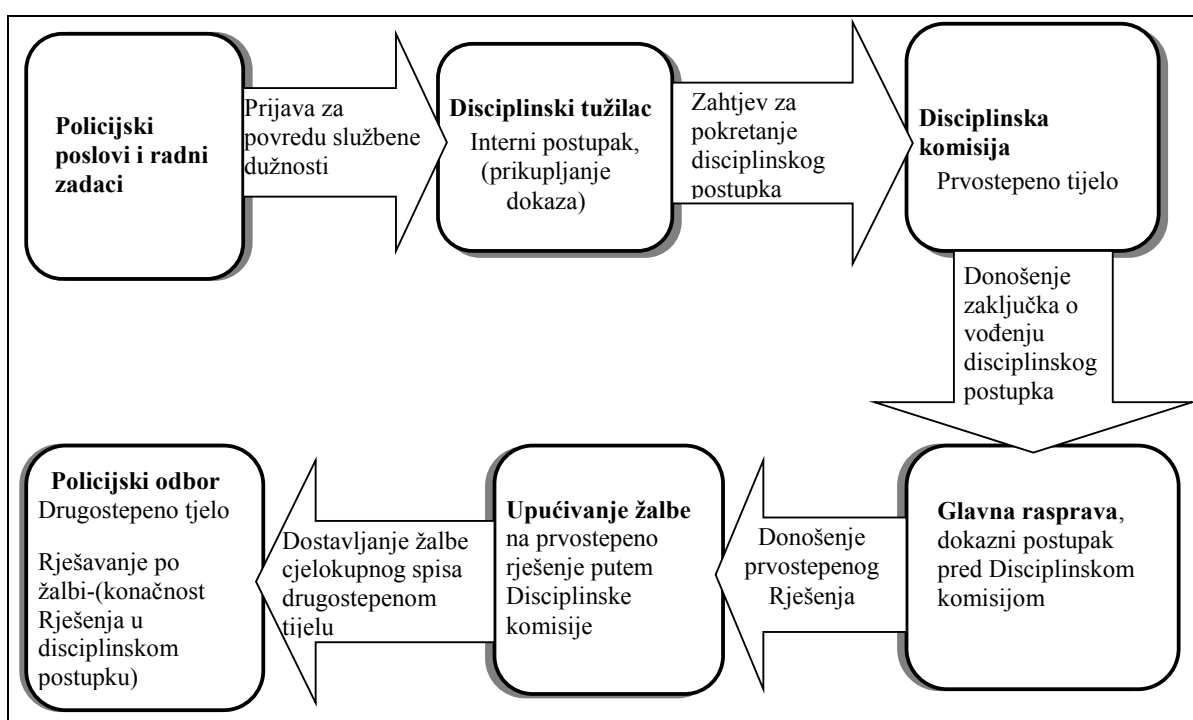
---

³ Član 104. Zakona o policijskim službenicima BiH; član 117. Zakon o policijskim službenicima Brčko distrikta BiH; član 73. Zakona o unutrašnjim poslovima RS-e.

⁴ Član 105. Zakona o policijskim službenicima BiH; član 118. Zakon o policijskim službenicima Brčko distrikta BiH; član 69. Zakona o unutrašnjim poslovima RS-e.

slučaju. Povrede službenih dužnosti su postupanja kojima se prouzrokuje poremećaj odnosa u vršenju poslova odnosno u izvršavanju radnih zadataka, onemogućava ili otežava rad drugih radnika ili se na drugi način izazivaju poremećaji u ukupnoj aktivnosti u policijskoj organizaciji (Kresoja, Emkić, 2013).

Kao ovlaštene organi u disciplinskom postupku zakon propisuje: a) Rukovodioce organa koji izriču sankcije za lakše povrede službene dužnosti, b) Disciplinske komisije koje izriču sankcije za teže povrede službene dužnosti u prvom stepenu i c) Policijski odbor kao drugostepeni organ. Sam tok i provođenje disciplinskog postupka odnosno proces za utvrđivanje odgovornosti policijskih službenika može se u osnovi prikazati u sljedećoj šemi:

Šema 1. Disciplinski postupak

Policijskom službeniku mogu biti izrečene samo disciplinske sankcije koje su propisane zakonskim i podzakonskim aktima i osim tih sankcija ne mogu se izricati druge disciplinske sankcije. Disciplinska sankcija je negativna posljedica koja pogađa policijskog službenika koji je počinio povredu službene dužnosti, a sastoji se bilo u određenom moralnom djelovanju na učinioca, bilo u ograničavanju ili oduzimanju prava položaja i ovlaštenja koje policijski službenik, ili čak u prestanku radnog odnosa u policiji. Disciplinske sankcije mogu biti izrečene za lakše i za teže povrede službene dužnosti.

Disciplinske sankcije za lakše povrede službene dužnosti izriče rukovodilac osnovne organizacione jedinice ili policijske agencije nakon sprovedenog internog postupka i jasno

utvrđene povrede službene dužnosti u tom postupku. Za lakše povrede službene dužnosti policijskom službeniku se mogu izreći sljedeće disciplinske sankcije:

- a) pismena opomena - koja se kao disciplinska sankcija smatra najblažom sankcijom. Ona se izriče prema učiniocima lakših povreda službene dužnosti, službenicima policije koji su počinili povredu službene dužnosti iz nehata.
- b) novčana kazna – koja se izriče u iznosu do 15 % osnovne mjesečne plate policijskog službenika ostvarene za mjesec koji je prethodio izvršenju povrede službene dužnosti.

Za teže povrede službene dužnosti disciplinske sankcije izriče disciplinska komisija nakon sprovedenog disciplinskog postupka i utvrđivanja krivice policijskog službenika.

Za teže povrede službene dužnosti mogu biti izrečene:

1. Glavne disciplinske sankcije, i to:
  - a) novčana kazna u iznosu od 15 do 30% osnovne mjesečne plate policijskog službenika ostvarene za mjesec koji je prethodio izvršenju povrede službene dužnosti u trajanju od 2 (dva) do 6 (šest) mjeseci i
  - b) prestanak radnog odnosa,
2. Sporedne disciplinske sankcije (kao sporedna disciplinska sankcija uz novčanu kaznu može se izreći obustavljanje unapređenja u viši čin).

Pored ranije navedenih disciplinskih sankcija prilikom utvrđivanja teže povrede radne dužnosti policijskom službeniku se određuju kazneni bodovi, koji se utvrđuju uz disciplinsku sankciju. Svakako ovi bodovi imaju značajnu ulogu u disciplinskim sankcijama i isti se dodjeljuju prema nastalim posljedicama radnje i okolnostima pod kojima je došlo do činjena teže povrede službenih dužnosti.

Disciplinska sankcija novčana kazna za teže povrede radne dužnosti, određuje se u određenom novčanom iznosu i rasponu, osnovne mjesečne plate policijskog službenika ostvarene za mjesec koji je prethodio izvršenju povrede službene dužnosti. Policijskom službeniku kojem je određeno 20 i više bodova, uz novčanu kaznu se izriče i sporedna disciplinska sankcija obustavljanja unapređenja u viši čin za vremensko razdoblje od 12 mjeseci do 3 godine.⁵

Najteža disciplinska sankcija, koja se za nezakoniti i neprofesionalan rad može izreći jeste sankcija - prestanak radnog odnosa - koju nakon provedenog postupka može izreći

---

⁵ Član 126. Zakon o policijskim službenicima Brčko distrikta BiH. Isto propisuje i Zakon o policijskim službenicima BiH.

disciplinska komisija. Izricanje disciplinske sankcije prestanak radnog odnosa, izriče se za teže povrede službene dužnosti ako je teža povreda radne dužnosti počinjena sa umišljajem ili usljed krajnje nepažnje, a nisu utvrđene olakšavajuće okolnosti u prilog policijskom službeniku, kada policijski službenik sakupi 60 ili više bodova za povredu po kojoj se postupa i ranije povrede službene dužnosti u proteklih pet godina i ako je policijski službenik pravosnažno osuđen za krivično djelo na kaznu zatvora od šest mjeseci ili težu kaznu.⁶ Disciplinska sankcija prestanka radnog odnosa se izvršava danom konačnosti rješenja – odluke o izricanju ove sankcije policijskom službeniku, kada mu i prestaje radni odnos u policijskoj organizaciji.

Dakle, iz svega se da uočiti da bi osnovna svrha krivičnog i disciplinskog kažnjavanja trebala biti ostvarenje specijalne prevencije na policijskog službenika koji je izvršio povredu službene dužnosti, kao i generalnu prevenciju na druge policijske službenike da ne čine povrede službenih dužnosti, a sve u cilju da primora policijske službenike da izvršavaju svoje poslove i zadatke na profesionalan i zakonit način a što u konačnici utiče na izgradnju integriteta policijske organizacije kao i policijskih službenika.

Pravilno, brzo i adekvatno reagovanje policijske organizacije na suzbijanju, sprečavanju, procesuiranju odnosno pozivanju na odgovornost policijskih službenika koji vrše povredu službenih dužnosti (ili nezakonite radnje) u sebi nosi osnovnu poruku javnosti da policijska organizacija želi prije svega da sankcioniše neprofesionalna ponašanja i da želi da njeni pripadnici zakonito, pravilno i profesionalno izvršavaju svoje poslove i zadatke sa visokim integritetom. Sve navedeno u javnosti se cijeni kao opredijeljenost policije ka profesionalizmu i ima značajnog uticaja na ukupan imidž policije kao organizacije odnosno povjerenja građana u policiju.

Zaključna razmatranja

U okviru ukupne rasprave o integritetu i odgovornosti policijskog službenika u demokratskom društvu, da se zaključiti da je integritet policijskog službenika u direktnoj vezi sa visoko izgrađenim osjećajem policijskog službenika za odgovornost, posebno moralnu, a zatim i disciplinsku i krivičnu. U slučajevima gdje dođe do nezakonitih postupanja ili povreda službenih dužnosti policijski službenik snosi određene sankcije. Međutim, ono što treba da bude u osnovi postupanja policijskog službenika jeste izgrađen njegov integritet na osnovama profesionalnih postupanja i njegove lične želje, potrebe i interesa za čuvanjem

---

⁶ Član 110. u stav 8., 9. i 10. Zakona o policijskim službenicima BiH.

časti i ugleda kako svog tako i profesije koju obavlja i svakako policijske organizacije. Kada govorimo o integritetu policijskog službenika vidljivo je da se integritet stalno mora izgrađivati kako bi građani (javnost) imali pozitivno mišljenje-pozitivan imidž, o policijskom službeniku i policijskoj organizaciji ukupno. Policijski službenik se u javnosti stalno mora predstavljati odnosno poslove izvršavati na način da ga javnost percipuje, kao profesionalca a policijsku organizaciju kao profesionalno osposobljenu i materijalno tehnički opremljenu da može u svakom trenutku biti u zaštiti lične i imovinske sigurnosti svakog građana pa i društva u cjelini. Policijski službenici u demokratskom društvu moraju: štititi slobode, ljudska prava i dostojanstvo, osiguravati okruženje u kojem postoje slobode, služiti zajednici, zakon sprovoditi jednako, nikad ne kršiti zakon bez obzira na cilj i namjeru, ne biti podložni korupciji i izgrađivati sistem nacionalne sigurnosti.

Svakako takve radnje policije moraju biti otvorene za nadgledanje od strane različitih nadzornih institucija (unutrašnjih i vanjskih kontrola), mogućnosti ostvarenja neposredne vanjske kontrole i nadzora od strane građana, posebno kada je u pitanju zakonitost i etičnost policijskih aktivnosti čime se direktno djeluje na policijski integritet.

Sve izneseno zahtijeva visoku odgovornost, odnosno postojanje jasnih odrednica za utvrđivanje odgovornosti svakog policijskog službenika kroz jasne procesne mehanizme izgrađene u policiji, čime se kroz specijalnu i generalnu prevenciju djeluje na integritet policijskog i policijskih službenika u demokratskom društvu.

LITERATURA

- Deklaracija o policiji, koju je prihvatilo Zasijedanje 08.05.1979. (drugo zasijedanje 31.sjednice)
Gatarić, Đ. (1989), *Odgovornost javne uprave*, Zagreb, Institut za javne finacije.
Kešetović Ž. (2001.), „Profesionalna supkultura policije“, *Sociološki pregled*, broj 1-2, str 115-125, Sociološko društvo Srbije, Beograd.
Kresoja M., Emkić H. (2013), „Uloga policijskog odbora u disciplinskom postupku-praktična iskustva Policije Brčko distrikta BiH“, *NIR-časopis za nauku, istraživanje, razvoj*, broj 3. Internacionalni univerzitet u Brčkom, Brčko.
Kresoja, M. (2006), *Kriminalistika*, Yugo-PIRS, Novi Sad, str. 78.
Pravilnik o disciplinskom postupku Policije Brčko distrikta BiH, mart, 2008.
Zakon o Policiji Brčko distrikta BiH (*Službeni glasnik Brčko distrikta BiH broj 31/09, 60/10, 31/11*)
Zakon o policijskim službenicima BiH (Sl. glasnik BiH, br. 27/04, 63/04, 5/06, 33/06, 58/06, 15/08, 63/08 i 35/09),
Zakon o policijskim službenicima Policije Brčko distrikta BiH (*Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj 41/07, 04/08, 36/09, 60/10*).
www.policijabdbih.gov.ba

Halid Emkić Ph.D.

INTEGRITY AND RESPONSIBILITY OF A POLICE OFFICIAL

Summary

The work of the Police in a democratic society needs to be aimed primarily at the Rule of Law and laws, where a police official carries out in a professional and efficient manner his role of implementing the law. However, an important base for implementation of the law is well established integrity and high professional responsibility in all activities during performance of tasks and duties. Police officials are obliged to carry out the tasks and duties entrusted to them in a lawful, professional, moral, conscious, honest and responsible manner. This means all actions, contacts and interrelationships between the police official and those members of the society – citizens who expect, request and use the help of the police, as well as those citizens who are subject to police processing. Therefore police work must be carry out in a lawful and professional manner along with high level of integrity and responsibility in work. This paper shows actions and behaviour of police officials in a democratic society and their responsibility for professional performance of assigned tasks and duties.

Key words: Integrity, responsibility, police official.